

UNIVERSITETET I OSLO
DET HUMANISTISKE FAKULTET

Eksamens i
EXFAC03-NORD
Examen facultatum nordiske studier

Høst/Haust, 2015

Tid: 3. desember kl. 14.30-18.30 (4 timer)

Sted: Store fysiske lesesal Fysikkbygningen

Ingen hjelpeemidler tillatt/Hjelpeemiddel ikke tillatte

Oppgavesettet er på 7 sider, forsiden medregnet/ Oppgåvesettet er på 7 sider
medrekna framsida og vedlegg.

Sensur: 3 uker fra innlevering

Litterarfaglige oppgaver/oppgåver

Bokmål

Svar på alle oppgavene nedenfor.

Oppgave 1

Det har vært hevdet at Ernest Hemingway en gang etter et veddemål formulerte en fortelling i seks ord: "For sale: baby shoes, never worn". Poenget var å vise hvor kort en fullstendig fortelling kan være. Forklar hvorfor denne teksten kan hevdes å være en fortelling. Bruk relevante begrep fra fortelleteori (narratologi) og resepsjonsteori som historie og fortelling, implisert leser, tomme plasser og/eller ubestemthet.

Oppgave 2

For litteraturforskere og studenter kan det være viktig hvilken verkutgave en velger når en skal arbeide med en skjønnlitterær tekst. Forklar hvorfor dette er tilfelle. Drøft også noen av de problemene en edisjonsfilolog kanstå overfor og de valgene han/hun må ta, når det skal lages en ny litterarfaglig akseptabel utgave av et eldre verk som det allerede fins flere utgaver av.

Oppgave 3

Les Fridtjof Nansens tale "Avrustning av det menneskelige sinn" (vedlegg 1). Gjør rede for talens sentrale påstand, og drøft hvordan Nansen prøver å overbevise tilhørerne om påstandens gyldighet. Du bør bl.a. vise at Nansen benytter seg av de tre "bevismidlene" ("appellformene"): logos, ethos og pathos. En saksopplysning: Nansen var den første flyktningsekretæren i Folkeförbundet.

Nynorsk

Svar på alle oppgåvene nedanfor:

Oppgåve 1

Det har blitt fortalt at Ernest Hemingway ein gong etter eit veddemål formulerte ei forteljing i seks ord: "For sale: baby shoes, never worn". Poenget var å vise kor kort ei fullstendig forteljing kan vere. Forklar kvifor denne teksten kan bli rekna som ei forteljing. Bruk relevante omgrep frå forteljeteori (narratologi) og resepsjonsteori som historie og forteljing, implisert lesar, tomme plassar og/eller ubestemtheit.

Oppgåve 2

For litteraturforskarar og studentar kan det vere viktig kva for ei verkutgåve ein vel når ein skal arbeide med ein skjønnlitterær tekst. Forklar kvifor dette er tilfelle. Drøft også nokre av dei problema ein edisjonsfilolog kan stå overfor og dei vala han/ho må ta, når det skal lagast ei ny litteraturfagleg akseptabel utgåve av eit eldre verk som det alt finst fleire utgåver av.

Oppgåve 3

Les Fridtjof Nansens tale "Avrustning av det menneskelige sinn" (vedlegg 1). Gjer greie for den sentrale påstanden i talen, og drøft korleis Nansen prøver å overtyde tilhøyrarane om at påstanden er gyldig. Du bør m.a. vise at Nansen nyttar seg av dei tre "bevismidla" ("appellformene"): logos, ethos og pathos. Ei saksopplysning: Nansen var den første flyktningesekretæren i Folkeförbundet.

Språkfaglige oppgaver/oppgåver

Bokmål

Svar på alle oppgavene nedenfor:

Oppgave 1: Semantikk

- a) Hva er forskjellen på leksikalsk og grammatisk betydning? Er denne forskjellen alltid entydig? Gi eksempler.
- b) Forklar forholdet mellom *uttrykk, betydning og referanse*.

Oppgave 2: Morfologi

- a) Hva er en morf? Gi eksempler på ulike typer morfer.
- b) Hva er *segmentering* og *identifisering*? Forklar begrepene og illustrer med dine egne eksempler.
- c) Segmenter bokmålsordene *beklagelsene* og *behovene*. List opp de ulike morfene og ordne dem etter funksjon og form.

Oppgave 3: Syntaks

- a) Analyser følgende setning ved hjelp av et syntaktisk tre:
Hunden med halen med sort tupp er ekstra leken i dag.
- b) Hva betyr begrepet *rekursivitet*?

Nynorsk

Svar på alle oppgåvene nedanfor:

Oppgave 1: Semantikk

- a) Kva er skilnaden på leksikalsk og grammatiske tyding? Er denne skilnaden alltid ein tydig? Gi eksempel.
- b) Forklar forholdet mellom *uttrykk*, *tyding* og *referanse*.

Oppgave 2: Morfologi

- d) Kva er ein morf? Gi eksempel på ulike typer morfar.
- e) Kva er *segmentering* og *identifisering*? Forklar omgrepene og illustrer med dine eigne eksempler.
- f) Segmenter bokmålsordet *beklagelsesbrevene*. List opp dei ulike morfane og ordne dei etter funksjon og form.

Oppgave 3: Syntaks

- c) Analyser følgjande setning ved hjelp av eit syntaktisk tre:
Hunden med halen med sort tupp er ekstra leken i dag.
- d) Kva tyder omgrepene *rekursivitet*?

Vedlegg 1

Fridtjof Nansen: "Avrustning av det menneskelige sinn", NRK radio, juni 1928

Vil vi arbeide for freden mellom folkene, da må vi begynne innenfra, i folkene selv. Det er ikke så meget krigsmaktens avrustning og "ned med våbnene" det gjelder, som avrustningen av det menneskelige sinn, av selve folkesjelen og hele det mellemfolkelige tenkesett.

Det er denne dobbeltmoral vi må utrydde, at det skal være en forskjell, ja en motsetning, mellom moralbegrepene når det gjelder de enkelte samfundsmedlemmer, og når det gjelder selve samfundet, folket.

Hvis en mann tar fra sig selv, ja fra sin familie, for å hjelpe naboen som er i nød, da priser vi ham som et godt menneske, eller vi vilde vel fordømme ham hvis han ikke gjorde det. Men hvis en politiker, en statsmann, vilde hjelpe et nabofolk som trenger det, og vilde for det ofre en liten fordel som hans eget folk kunde ha opnådd, da vilde vel hans folk helst stene ham som en landsforræder, en folkefiende. I arbeidet for ens eget folk i forhold til andre, gjelder ikke lenger de almindelige moralbud, da blir dyder som edelmot, uegennytte, beskjedenhet, offervilje nærmest latterlige, og kan en skaffe sitt folk øieblikkelige fordeler ved det, er det prisverdig å lyve, føre bak lyset, bedra, ja røve. – Så lenge det er slik, kan en da vente at verden skal være bedre enn den er?

Det virkelige særkjenne for kultur hos den enkelte som hos et folk, skulde vel være samfølelsen, følelsen av solidaritet, sammenheng, kontinuitet – du selv, din familie, din klasse, ditt folk er deler av det store hele, de er forbigående ledd i rum og tid, ledd mellom fortid og fremtid. – Men av den følelse er det intet mellom folkene, og også uhyggelig lite selv mellom samfundsklassene. Der har vi fremdeles den ville barbars moral, som alene ser sin egen umiddelbare fordel.

Tenk bare at vi enda har disse evindelige stridigheter mellom klassene i samme folk, og må vi ikke skjemmes ved ikke enda å ha nådd frem til en mer rasjonell måte å løse stridsspørsmålene på, enn så brutale maktmidler som streik og lockout. Og disse midler skjemmes vi ikke ved å bruke – og stanse arbeidet mens der er arbeidsløshet og nød i et land. Og vi gjør fordring på å være intelligente vesener!

Nei, krig i alle former, det være sig mellom folkene eller mellom klassene, er menneskeslektens forbannelse, den er og blir negativ, nedbrytende, ødeleggende, og bringer bare nød, lidelse og elendighet og ingen varige goder.

Det det syke Europa nu trenger mer enn nogensinne, det er krigens motsetning: *samarbeide*, som må bygge på gjensidig tillit i samfølelse og brorskap. – Kristenhetens grunnleggende dyd skulde vel være *næstekjærligheten*, men den må ikke bare være et dødt bokstav, den må bli til ånd og sannhet mellom folkene, skal verden gå frem.

Det er med næstekjærligheten og med individene i samfundet og med folkene i verdenssamfundet som det er med cellene i det menneskelige legeme. Hver celle lever visstnok sitt eget liv, men først og fremst for å tjene de andre celler og det hele legeme. Hvis de enkelte celler svikter denne plikt og begynner et uavhengig rovliv på de andres bekostning, da blir det jo nettop kreftskaden, denne uhyggelige sygdom som uavvendelig fører til undergang for det hele legeme som for cellene selv. Så, også med individene i det enkelte folk, og med folkene i det store menneskesamfund.

Det heter da også i det gamle bud, nøkternt og uten overdrivelse: *Elsk din næste som dig selv!* Det kan være vanskelig nok å oppfylle, men tenk om det blev gjort et forsøk på, om så bare til en liten grad, å leve etter det også i forholdet folkene imellem, skulde ikke Europa straks se anderledes ut? Tenk om bare folkene rakte hverandre tillitsfullt henderne til samarbeide. Tenk f. eks. om både Russland og Vest-Europas makter husket at der er noget som heter næstekjærlighet og medmennesker, og der er noget som heter samvirke for det hele

menneskesamfunds trivsel, som burde være sjelen og hensikten med alle meningsforskjeller og brytninger, ville ikke da den nye tid demre over det syke, marg-ette Europa?

Det vil svares at dette er sentimental utopi, slik foregaar det nu engang ikke i historien. Nei nettop! Derfor er ogsaa resultatene av denne historie så ynkverdige.

La mig gi et eksempel: Folkeförbundets siste församling i Genf. Verdens nationer möttes der sist mars bare med den ene opgave å gi Tyskland adgang til förbundet, noget som alle ansa for högst önsklig, ja nödvändig, för Europas framtid. Alle trodde att alt var klart, og at det hele bare var en ren formsak. Särskilt efter det viktige möte i Locarno, och de skjonne taler båret av opriktig internasjonal kjærighet og brorskap, mente man at verdens folk hadde endelig slått inn på nye veier. Men den illusjon ble sorgelig tilintetgjort på få dager i Genf, da den ene nasjon etter den annen, – til tross for givne ord og uten nogen følelse av anstendighet – erklärte at Tysklands inntreden kunde alene kjøpes ved å gi dem särskilige begünstigelser. Og enden på det blev, hvad De alle vet: den särskiligen sammankalte församling av omkring femti stater måtte opløses uten at den kunde utføre sit hverv, simpelthen fordi nogen medlemmer – eller ialfall ett – bare tenkte på sig selv og sine egne interesser.¹

Nei, det må en omlegning til, en moralsk omjustering av livsverdiene også mellom folkene. Alle gode opbyggende krefter må samles til intenst arbeide for å lede utviklingen inn på nye baner, skal Europa virkelig kunne reddes.

Har de fleste av oss klart for oss hvorfor vi er kommet her på jorden? – Er det forat vi skal gjøre det mest mulige ut av forholdene til egen vinning og fordel? – Det blir en øde, tom tilværelse og sorgelig liten tilfredsstillelse i lengden.

Det er vel hellere for å bidra, enhver av oss, vår lille del til å gjøre verden til et bedre sted å leve i, bidra vårt til å gjøre tilværelsen skjønnere og rikere for andre, så vi, når vi går bort, kan ha følelsen av ikke å ha levet forgjeves, men at vi etterlater den lille verden som var vår, ialfall litt bedre enn da vi kom.

Jeg må minnes hvad jeg hørte om en berømt politiker og forfatter. Det nærmest sig slutten, og han sat i livets skumrende kveld og så tilbake gjennem årene om det var noget å stanse ved? men det syntes så tomt det meste av det. Da tenkte han på de mange fattige og nødlidende omkring hans landeierdom i bygden der han bodde, og som han hadde hjulpet og været en god venn for. Da sa han trøstet: "Jeg har altså ikke levet forgjeves, jeg har gjort noget som var godt".

Tenk om vi nådde frem dit, at også folkesjelen forlangte å ha følelsen av å ha gjort noget som var godt, ikke bare for sig selv, for sitt eget folk, men også for det hele menneskesamfund. Da hadde vi nådd broen som fører over til den nye tid.

(Fra "Virksomme ord": <http://virksommeord.uib.no>)

¹ Saksopplysning: Den 8.2.1926 vedtok den tyske Riksdagen å søke om å bli opptatt i Folkeförbundet. Den 17.6. truet Spania med å forlate Folkeförbundet hvis Tyskland ble medlem. Tyskland ble medlem i Folkeförbundet den 8.9.1926, og Spania meldte seg ut den 11.09.